

**БИРИНЧИ  
УСТУН**

## ИНДОНЕЗИЯ

### ПРЕЗИДЕНТИНИНГ ТАШРИФИ

8 апрел куни Индонезия Республикаси Президенти Сухарто расмий ташриф билан Тошкентга келди. Тошкент аэропортида Индонезия Президенти Сухарто ва унинг рафиқасини Республикамиз Президентини Ислон Каримов рафиқаси билан кутиб олди.

Индонезия давлати раҳбари Ўзбекистон Президенти Ислон Каримов билан Халқлар Дўстлиги саройида расмий делегацияларнинг кенгайтирилган таркибдаги музокараларида иштирок этди. Музокаралар ниясида Индонезия ва Ўзбекистон Республикалари ўртасида муҳим ҳужжатлар имзоланди.

9 апрел куни Индонезия Президенти Сухарто замин сайқали Самарқанд сафарига бўлди.

Олий мартабали меҳмон Имом Бухорий мажмуини, Амир Темур мақбарасини ва афсонавий Регистон майдонини ҳамда Шох Зинда ёдгорлигини зиёрат қилди.

10 апрел куни Индонезия Президенти Сухартонинг расмий кузатиш маросими бўлди.

## РОМАН ГЕРЦОГ ТОШКЕНТДА

11 апрель куни Германия Федератив Республикаси Федерал Президенти Роман Герцог давлат ташрифи билан мамлакатимизга келди.

У Ўзбекистон билан Германия ўртасида иқтисодий, сиёсий, маданий алоқаларни янада мустаҳкамлаш билан боғлиқ масалаларни муҳокама қилиш учун юртимизга ташриф буюрган.

## ТАДБИРЛАР МУҲОКАМА ЭТИЛДИ

Ўзбекистон Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигида бўлиб ўтган йиғилишда Президент Ислон Каримовнинг Олий Мажлис биринчи сессиясидаги маърузасида баён қилинган вазифаларни амалга ошириш юзасидан вазирлик белгиланган тадбирлар муҳокама этилди.

Йиғилишда Президентнинг давлат маслаҳатчиси А. Азизхужаев иштирок этди.

## ҚОРАҚАЛПОҒИСТОН КОНСТИТУЦИЯСИНИНГ 2 ЙИЛЛИГИ

Қорақалпоғистоннинг давлат тузилиши ва Ўзбекистон Конституцияси асосида ишлаб чиқилган 6 боб, 25 бўлим 116 модда ни ўз ичига олган Қорақалпоғистон Конституциясининг қабул қилинганига 2 йил тулди.

Қорақалпоғистон халқи, барча меҳнаткашлари республика илк Конституцияси қабул қилинган куннинг 2 йиллигини нишонлар эканлар, ўзлари туғилиб ўсган юртига меҳр-муҳаббат, Ўзбекистоннинг буюк келажагига ишонч билан қарамоқдалар.



Адиба Ҳамро қизи.

## ШОВ-ШУВ

### ХОНАКИ «ҚУШБАЛИҚ»

Россиянинг Новгород вилоятида антика ихтиро яратилди. Вилоятдаги Николск балиқчилик заводида оқун балиғи чайка қуши билан чапиштирилиб, тажриба ўтказилди. Натижада, янги мавжудот яратилиб, унга «Оқучай» деб ном берилди. Лекин тажриба унинг муаллифлари кутган шов-шувга эмас, балки турлича баҳсли фикрларга сабаб бўлди. Бировлар ушбу чапиштиришни лаборатория ходимларининг табиат устидан қилган хунук ҳазили деб ҳисобласа, бошқалар селекция фанининг ютуғи сифатида баҳолашмоқда.

Пайдо бўлган ҳосила эса, аллақачон Николск қишлоғида узини курсатишга улгурди. У ўчомайди, сувда ҳам сузмайди, лекин юради, аниқроғи, чопиб юради. Чайкадан фарқли ўлароқ, унинг гўштини истеъмол қилса бўларкан. Энг муҳими, лаборатория ходимлари Оқучай учун махсус овқат тайёрлаб обора бўлаётганлари йўқ. Қорин гамини унинг ўзи еб юрибди. Оқучай атрофидаги ҳовчиларга кириб, тап тортмасдан хонаки ҳайвонларнинг овқатига шерик бўлаяпти. Бу нарсаси қишлоқ аҳлига ҳам маъқул. Шунинг учунми, қишлоқдагилар дурағайни «бизнинг оқучайгина» деб эркаламоқдалар.

Сангин ЖАББОРОВ

## УШБУ СОНДА:

### ● 3 БЕТ

### ЗАМАХШАРИЙ:

### АҲМОҚ КИШИ ҲИКМАТ ЛАЗЗАТИНИ БИЛМАЙДИ

### ● 4-БЕТ:

### МИЛЛИОНЕР КУЧУК

### ● 6-БЕТ:

### ИЛҲОМ ФАРМОНОВ: ҚЎШИҚҚА ПАЙВАСТА КЎНГИЛ

### ● 8-БЕТ:

### 104 ЙИЛ ЯШАГАН «АТИРГУЛ»

## ГИННЕС КИТОБИГА БИЗНИНГ 133 ЁШЛИ МОМО КИРИШИ КЕРАК

Ассалому алайкум ҳурматли «Оила ва жамият» муҳарририяти ходимлари. Мен Арипбоев Маҳамат. Юқори Чирчиқ тумани Усмон Юсупов жамоа ҳужалигида истиқомат қиламан. Ҳайдовчи бўлиб ишлайман. «Оила ва жамият» менинг энг яхши қуриб, қизиқиб ўқийдиган газеталаримдан ҳисобланади. Шу газетанинг 9-сониди (16-март 1995 йил) «Энг кекса аёл» мақоласини ўқиб, ушбу хатни ёзишга утирдим. Бу мақолада шундай деб ёзилган:

«Ер юзидаги энг кекса аёл 120 ёшли француз аёли Жанна Кальман эмас, балки шу йил 5 март куни 124 ёшини нишонлаган бразилиялик аёл Мария ду Карму Жирониму бўлиб чиқди. Бу аёл ҳозир Бразилиянинг Сан-Паулу штатидаги Компанья шахрида истиқомат қилаёпти. Мария хонимнинг соғлиғи яхши, хотираси анча кучли. У узидан тўрт ёш кичик бўлган француз аёли Жанна Кальманни Гиннес рекордлар китобига киритилганлигини ноҳақ деб ҳисобламоқда».

Агар ер юзи бўйича оладиган бўлсак, 133 баҳорни қарши олаётган Меҳри момимиз Худойберганова энг кекса аёл ҳисобланмайдими? Мен Меҳри момо туғилишида «Туркистон» газетасининг 1995 йил 1 март сонидида ўқиган эдим. Меҳри момо Тошкентнинг «Обод» маҳалласида истиқомат қилаётган эканлар.



# МАҲАЛЛАДА НАВРЎ БАЙРАМИ

Кутлуг қадамли Наврўз юрти-мизга тўқинлик ва омонлик олиб келди. Чунки ўтаётган ҳар кунимиз кувончларга бой бўлаётди. Ке-чагина пойтахтимизнинг кўркем ва обод маҳаллаларидан бири бўлмиш Чигатой — Октепа маҳалласида Наврўз сайли ўтказилди. Баҳорий дастурхон атрофида маҳалланинг каттаю кичиги йиғилди. Байрамнинг, яхши куннинг руҳи ҳаммининг кўнглига сингди. Энг яхши тилаклар ва янги йил, янги баҳорнинг эзгу ниятлари билдирилди. Айниқса, ноёб ва тан-

сиқ таом ҳисобланмиш сумалак тарқатилаётганида ҳаммининг юрагига бир ажиб кайфият инди. Бир енда яна қозон очилди. Хушбуй ош дастурхонга тортилди. У еги ўйин-қулду ва шодмонлик...

Байрам охирида маҳаллада "Энг намунали кайнона", "Энг ибратли келин" кўригининг ғолиблари аниқланиб, турли совғалар улашилди. Маҳалла меҳнат фахрийлари, кўп болали оилалар, ногиронларга ҳам ҳар хил совға-саломлар топширилди.

— Наврўз, мана тўрт йилки,

маҳалламизда жуда катта байрам сифатида нишонланади, — дейди маҳалла кўмитасининг раиси Комилжон ака Содиқов. — Биласизми, шу кунгача одамлар билан кенгашиб савобли ишларнинг кўпини бажариб қўйдик. Ҳар хил савдо дўконлар ва катта масжид биноси яқинда битказилди. Очиги, савобнинг катта-кичиги йўқ. Бундай яхши кунлар халқимизни бирликка ва аҳилликка чорлайди. Илоё юртимиз обод, омонимиз ҳамisha мусаффо бўлсин!

Дилбар РАҲИМ қизи



... Бултур баҳордаги бир учрашув сира эсимдан чиқмайди. Сураткаш журналист дўстим Жаҳонжон Солиҳов иккимиз Самарқанд вилояти, Нуробод туманининг баҳаво табиат манзараларига бой Жарқудук қишлоғига бориб қолдик.

Шу қишлоқдаги Ислоҳ шoir номи 46-ўрта мактабнинг илмий бўлим мудири Абдураим Эсонов ва тарих ўқитувчиси Очил Бердиевлар бизга бир аjoyиб хушхабарни айтиб қолди.

— Қишлоғимизда бир аjoyиб оила бор, - деди Очилжон ака бир пиела чой баҳона суҳбатимиз чоғида. - Сизни ўша хонадон аъзолари билан таништириш ниятимиз бор. Абдуолим билан Муаззамхонларнинг оиласида, яқка-елгиз Тўлғаной исмли бир қизча камол топапти. У бу йил ўзининг олтинчи

## Қишлоқ нафаси

### ТЎЛҒАНОЙ

“Ўзбекистон” ижара-давлат хўжалигида бош ветеринария врач, чорвадорлик унга бобо мерос. Муаззамхон—уй бекаси. Тўлғаной - уларнинг елгиз қизи.

1993-1994 ўқув йили арафасида оила-аъзолари ўзаро ният қилишиб, келишиб мактабда қизлари Тўлғаной номига мукофот таъсис этишга қарор қилишди. Уша ўқув йилининг илк кунини аша эзгу ният ҳақидаги хабар мактаб жамоаси ва ўқувчиларига етказилди. Бу хушхабар ҳамма етказди яшин тезлигида тарқалди. Тўлғаной номидаги мукофот-50 минг сўм-қупон пул ўқув йилининг охириги кўнгириги кунини энг аълочи, одобли ва ташкилотчи ўқувчилардан бирига бериладиган бўлди. Ва ниҳоят, айтилган кун, яъни Тўлғаной тутилган кун 25-майда мактабнинг битирувчи ўқувчиси Феруза Хайитовага бу мукофот тантанали суратда топширилди. Шу кунини бутун қишлоқда бу тантана меҳр-оқибат, ҳурмат-эҳтиром ва ўзаро келишиб анжуманига айланиб кетди... Барча хурсанд бўлди.

Ҳар нарсанинг ўз мавриди бор. Орадан, чамаси, бир йил ўтиб, Тўлғаной ҳақидаги лаҳзамизни қозоғча туширишга жазм айлалдик. Зеро, “Эгулдикининг кечи йўқ”, дейди халқимиз.

Бу сафар Жарқудук қишлоғига атайлаб бордик. Негаки, Тўлғаной ўқитган мактабга, бориш, унинг ўқиб ва бутунги ҳаёти билан мухтасар бўлса-да, танишиш ниятимиз эди. Айтиб қўйлик: Тўлғаной 1 “Б” синфда яхши ва аъло баҳолар билан ўқияпти. Бошланғич синф ўқитувчиси, Тўлғанойлар синфининг раҳбари Тилик Бўронова қора кўз-балажонларнинг ўқишдан, хулқи-одобидан гоёта мамнун.

Бизнинг Тўлғаной эса шу сафнинг биринчилар қаторида борапти.

Ҳа, айтганча, - яна бир Отамуродовлар хонадонининг ўлмасжон,

Шухратжон, Феруза, Озода ва Отабек исмли ўғил-қизлари бор, улар аъло баҳоларга ўқишяпти. Оила гулшанидаги турфа гул-гунчалар келажакда беназир чорвадорлар, ғаллакорлар қишлоғи-Жарқудукнинг таровати, баҳори бўлиб бўй кўрсатса не ажаб!

Абдулла ТУРДИЕВ,  
журналист

## Онажоним табиат



### ЁВ ҚОЧСА, БОТИР КЎПАЯР

Саратоннинг бошлари эди. Уйда зерик-кандан далага йўл олдим. Меваларига рангу маза кириб қолган боглардан ўтиб, сой бўйига чиққанимда бир жуфт чумчуқнинг ғайритабиий чугур-чугури диққатимни тортди. Улар яқка бута атрофида гир айланиб учганда, қаттиқ шовқин кўтаришарди. Қушлар нимадандир безовта эдилар. Яқинроқ бориб ҳаммасини тушундим. Бечора чумчуқларнинг бута устига қўйган уяси томон илон бораётган экан. Аввалига чипор илонни хайдамаски бўлдим. Сўнгра “бунга ҳали улгураман, қўрайчи қушчалар нима қилишаркан” деган ўй билан ҳодисани кузата бошладим.

Чумчуқлардан бири қаёққадир ғойиб бўлди-да, зум ўтмай бир гала шерикларини бошлаб келди. Энди чугур-чугур тобора авжига чиқиб, чумчуқлар илонга ҳужум қилмоқчи бўлишгандек устидан пастлаб учишар, газанданинг эса парвойи палак, бу-

## Етти кун

### АЛПЛАР МАЙДОНГА ТУШДИ

Шу йилнинг 8-9 апрель кунлари Термиз шаҳридаги “Алпомиш” стадионида миллий кураш бўйича ал-Ҳаким ат-Термизий хотирасига бағишланган аънавий иккинчи Халқаро турнир бўлиб ўтди. Томоша қилиш учун билет сотилмади, балки мухлисларга таклифномалар тарқатиб чиқилди. 20 минг нафардан ошди томошабинга лиммо-лим бўлган ўйингоҳда мамлакатимизнинг турли вилоятлари ва қўшни республикалардан таширф бўлган номдор полковлар ўзаро куч синашдилар. Ғолиб чиққанлар муносиб совғалар билан тақдирланишди. Республика Президенти саврини “Волга ГАЗ-21” енгил автомашинаси Сурхондарёлик полков, турнирнинг мутлоқ чемпиони, 1970 йилда тутилган Рустам полков Эргашевга насб эди.

### ҚОРАСУВДА СПОРТ ИНШООТИ

Андижон вилоятидаги энг еш шаҳарлардан бири Қорасувда 10 минг кишига мўлжалланган стадион фойдаланишга топширилди. Бу ерда футбол майдондан ташқари волейбол, баскетбол ва қўл тўпи майдончалари ҳамда енгил атлетика билан шугулланидиган бўлимлар ҳам мавжуд.

Бу спорт майдонини куришда, шаҳарда жисмоний тарбия ва спортни ривожлантиришга катта ҳисса қўшаётган Қорасув пайпоқ тўқниш ҳиссдорлик жамияти катта ердан кўрсатди. Натижада, ҳиссдорлик жамиятининг 2 минг кишилик жамоаси ва ходимларининг оила-аъзолари ҳам будан буён спорт билан мунтазам равишда, яхши шароитларда шугулланиш имконига эга бўлдилар.

### “ШАКАРЎТ” КЎПАЙТИРИЛМОҚДА

Ўзбекистон Фанлар академияси ўсимликшунослик институтини олимлари билан ҳамкорликда Жиззах туманининг Ҳамроқул Носиров номидаги жамоа хўжалиги несиҳдонасида Стевия-шакарўт кўчати кўпайтирилмоқда. Дастлаб 2 минг дона кўчати келтирилган шакарўт кўчатлари бутунги кунда 150 минг донадан ошди.

### ҚИШЛОҚДА БОЗОР

Кейинги пайтларда Республикаимизнинг кўпгина қишлоқлари ўз бозорларига эга бўлмоқда.

Яқинда Риштон туманининг Бешкапа қишлоғида ҳам янги бозор очилди. Бозордан қишлоқ хўжалик маҳсулотларини ва чорва молларини харид қилиш мумкин. Хариддорлар ва сотувчилар учун бозор қошида опхона, чойхона ва меҳмонхона ташкил этилган. Бешкапада бозор шанба кунлари бўлапти.

### ҚУРУВЧИЛАР ЛОТИН ЁЗУВИНИ ЎРГАНИШМОҚДА

Сурхондарё қурилиш ассоциацияси раҳбарияти ташкилот биносига лотин ёзувини ўрганиш бўйича машғулотларни кенг йўлга қўйган. Машғулотлар ҳафталиги белгиланган Қорасув пайпоқ тўқниш ҳиссдорлик университети доценти А. Чориев иштирокчи қурувчиларга лотин ёзувини ўргатишни зўр қизқиқчи билан олиб борапти.

### ХАЙРЛИ ИШ

Марғилонлик журналист Ўқтам Эшонбобо гоёта хайрли ва савобли ишга қўл урди. Яқинда унинг Ислоҳ дўнесига машур мутафаккир олим улут аллома Шайх-ул-Ислоҳ Бурхониддин Марғилоний ҳақидаги рисо-ласи босмадан чиқди.

Олимлар, дин арбоблари билан бўлган суҳбатлар, тарихин чуқур ўрганиш мақсули бўлган бу рисола китобхоналар оmmasига манзур бўлмоқда.

### ЎЗ МУҚБИРЛАРИМИЗ ХАБАРЛАРИ АСОСИДА ТАЙЕРЛАНДИ

та томон бамайлихотир судралиб борарди.

Бу шовқин-сурондан иш чиқмаслигини сезган чумчуқлар уя эгаларини елгиз қолдириб учиб кетишди. Илон мўлжалга яқинлашиб қолган, қушчаларнинг оху зори, жон аччиғида қилаётган хатти-ҳаракатлари ҳеч наф бермасди. Ғожианинг олдини олиш фурсати етганди. Ўримдан туриб, энди олға юргандим, яна ҳалиги гала чумчуқ етиб келди. Энди улар бир қарқуноқни бошлаб келишганди.

Қарқуноқ узок ўйлаб ўтирмай бута тана-сига ўрала бошлаган илоннинг шундоққина ёнига қўндида, тап тортмай чўкишга тушди. Газанда айри тилларини чиқариб вишилла-ганча қарқуноққа даф қилар, жасур қуш эса пинак бузмай чипорнинг кўзини чўкишга интиларди. Бу жангини кузатаётган чумчуқлар галаси ўз халоскорларини тинимсиз олқишлардилар.

Ниҳоят, илон чекинди. У бутадан сирғалиб тушди-да, ўзини майсалар ичига урди. Ёв қочса ботир кўпаяр деганларидек, чумчуқлар галаси қий-чуллаб илонни таъқиб қила бошлади. Вазифасини ўтаган халоскор қарқуноқ эша уя ёнига қўниб поллопонларга бир қўз ташлади-да, яна ўз тирикчилиги билан учиб кетди.

Хуллас, низо менинг аралашувимсиз бар-тараф қилинди.

А. КАРИМОВ



баҳорига қадам қўйди. Кизиги, Тўлғаной хали 1-синф партасида ўтирмасдан номи бутун республика-мизда ёйилди

— Сабаби?

— Сабаби...ҳосиятли!

Мана, шундоққина қирнинг тушида жойлашган Отамуродовлар хонадонидимиз. Бизни оила соҳиби ва соҳибаси ҳамда ушбу лаҳзамизнинг жажжи қахрамони Тўлғаной самимий, ўзбекона лутф билан кутиб олишди. Бир дастурхон атрофида гурунгимиз авж олди. Дарвоқе, уларни таништи-риш мавриди келди. Абдуолим -







Табиат сирларининг моҳиятига етмоқчи бўлган ҳар бир инсон атрофдан гўзаллик излайди. Бу гўзаллик гул, ранг, нур, жозиба ва бошқа кўринишларда кўп ҳолда алоҳида-алоҳида учраса, уларнинг ҳаммаси мужасам бўлган биргина мавжудот борки, у ҳам бўлса аёлдир.

Гул табиатда қанчалик нафис, нозик бўлса унга муомала ҳам шунчалик нозик, эҳтиёткорона бўлади. Аммо оилада аёл зотиға, ёш қизалоққа кўпинча ҳам алоҳида ўғил боладан бутунлай фарқ қиладиган муомала лозимлигини эсда тутмаймиз.

Тўғри, оилада фарзанд туғилгандан унинг жинсига қараб муомала бошланади, дедик. Аммо бу ҳол кўпинча оналар эътиборида ўз ҳолича, оталар эътиборида эса бошқа бир турда олиб борилади.

Оналар фарзандларига фарзанд ролини, биринчи ўринда қизларига қиз фарзандлик ролини ўргатишлари керак. Шу ўринда оиланинг бошқа аъзоларини ҳам қиз болага қандай муомалада бўлишини ўргатиш оналар вазифаси. Ва энг асосийси, она қиз болага қиз болаликни, буй қизликни, оналикни, бекаликни ва шунга ўхшаш минглаб мураккаб хусусиятларни ёшлиқдан жо қилиб бориши керак.

Она қизига сингдираётган бу хислат, фазилат ва хусусиятлар нафақат ҳозирги ота-она оиласи руҳий муҳитни соғломлаштиради, энг асосийси, қиз болани келгусида ўз оиласида соғлом руҳий муҳит ташкилотчисиға айлантиради. Шундай экан, қиз боланинг ўғил болаларга нисбатан болаликдан ўсмирликка ўтиш даври илгарироқ бошланишини кўздан қочирмаслик керак.

10-12 ёшли қиз боланинг юриш-туриши, гап-сўзи, мулоҳаза, фикр юритишлари катталарникидай кенг, жой-жойига қўйиб айтилган бўлади. Баъзида улар ҳатто тантиқ-тантиқ гапиришади. Бу дугоналар орасида, она-

си олдида йўл қўйилса бўладиган бир ҳолдир. Аммо оналар қизларининг оталари олдида ўзларини бундай тантиқ тутиши ва гапиришиға йўл қўймасликлари керак. Яхши тарбияли, иболи, мулоҳаза доираси кенг ота бирон ўринда бундай тантиқ мулоҳазаға «ҳа шайтон, сен аралашмай тур, ўзимиз ҳал қиламиз» деб вазиятни юмшатиши мумкин. Аммо, бундай тантиқлик ўз ўрнида қайтарилмаса қиз

## ҚИЗ БОЛА «ШАЙТОН» БЎЛАДИ



Н. МУҲАММАДЖОНОВ сурати

бола оила руҳий муҳитини жиддий бузиб қўйиши мумкин.

11 ёшли Гулноза эрталабдан онасига ёрдам бераёпти. 13 ёшли акаси ва 9 ёшли укаси Эркин нонушта тайёр бўлишиға яқин ўрнидан туриб ювинишди, мактабға тайёргарлик кўришди. Оила жам, нонушта қилинаёпти. Эркин бир неча кундан бери

## «ОИЛАДА РУҲИЙ МУҲИТ» РУҚНИНИ МАҲМУДА ЙЎЛДОШ ОЛИБ БОРАДИ

«фалон нарсани олиб беринг, дада» деган гапни бошлайди. Унга Гулноза, «мижгов, яна бошладингми», деб қарға қараш қилди. Дадаси нигоҳини Эркиндан олиб аввал қизига, кейин хотини билан кўз уриштириб кулимсираб қўйди.

Мана шу биргина иборадан кўриниб турибдики, Гулноза онасидан ёки бошқа бировдан бир вақтлар «мижгов» сўзини эшитган. Энди у оилада катталар ечиши керак бўлган ишға уринсиз аралашаяпти.

Бу ҳолатни оилада қандай юмшатиш керак. Отанинг юқорида айтганимиздай, индамай қўя қолгани маъқулми? Она шу жойнинг ўзида, «шайтон, сен аралашмай тур, ўзимиз ҳал қиламиз» дейиши керакми? Ёки...

Она қизига вақтини топиб «укангни даданг олдида бундай қайтармагин, анча кўнгли совиёди ва кўпол муомалада бўладиган бўлиб қолади» деб қўйгани маъқулми?

Ҳамма одоб ва ахлоқ китобларида битилганидай, қиз бола ота-она оиласида асира, меҳмон. Унга юмшоқ муомалада бўлиш, бор имкониятлардан биринчи ўринда қиз болани манфаатдор қилиш лозим. Шундай экан, одоб, тарбия қиз бола учун энг қимматбаҳо мерос ва сеп бўлишини унутмаслик керак.

Демакки, оила аъзоларини сингилға меҳрибон қилиб тарбиялаш ва сингилни оила аъзоларига меҳрибонликка ўргатиш ҳам оила зиммасида бўлади.

Қиз бола тарбиясида ҳам ота алоҳида ўрин тутиши ҳеч кимға сир эмас. Аммо, оиладаги руҳий муҳит қиз бола билан боғлиқ ҳолларда онанинг ўрнини босадиган шахс топилмайди. Чунки қиз бола ҳаётидаги ҳар хил жисмоний ўзгаришларни фақат оналаргина билади ва буни унутмасликлари лозим.

## Ажабо!

## МИЛЛИОНЕР КУЧУК

Нью-Йорклик Элла Вендел 1831 йили оламдан утаётганда Тоби лақабли кучукчаси унинг ўлимидан сўнг машҳур бўлиб кетишини ўйламаганди.

Тобининг номи эгасининг ўзига қолдирган 15 миллион фунт-стерлинг мероси туфайли Гиннес рекордлар китобиға кириптилиди.

Ҳайвонларға мерос қолдириш билан ҳозир ҳеч кимни ҳайратға сололмайсиз. 1981 йили бир мисрлик бадавлат киши ўз мол-мулкнинг ҳаммасини иту мушук, ҳатто... эшағига ҳам бўлиб берган экан.

Қизиги, меросдан куруқ қолган унинг бола-чақаси кадрлари эшакчалик бўлмаганини кўра туриб гинг дейишмаган. Уларнинг виждонларини нимадир қўйнаган бўлса ажаб эмас.

## ИСТАЛБАНИНГ УЗРИ

Англиядаги тош йўллардан бирининг чеккасида шундай ёзув бор:

«Бизнинг исталбалар фақат ўзларини ҳимоя қилибгина автотомобилингизнинг абжағини чикариши мумкин».

Инглизча мулозаматға тан бермай илож йўқ.

## ПУЛЛАР ТАРИХИДАН

«Оила ва жамият» илгари ҳам тарихий пуллар тўғрисида тўхталиб, ўз ўқувчиларига ажаойиб воқеалар тафсилотини бериб борарди. Тарихнинг ҳам кўпчиликка номаълум бўлган сир-асрорлари шунчалик кўп эканки, эшитиб ҳайрон қолсан киши. Ишонасизми, йўқми, илгари итнинг тишларидан тортиб тошчойғача бўлган жуда кўп ҳозирги давримиз учун арзimas нарсалар олди-соттичилик борасида пул ўрнида қўлланилган экан. Масаланинг энг қизиги шундаки...

...Кўҳна Мугулистонда одамлар қаерға борса ҳам ўзи билан бирға савдо қилиш учун ярим қоп, бир қоп тошчойни орқалаб юришган.

Скандинавияда эса қонунни бузиб бирор кишини ноҳақ ҳақорат қилган киши жарима тариқасида давлатға бир донатулки терисини берган. Шапалоқ урган одам сувсар терисидан, жароҳат етказган жиноятчи эса кундуз терисидан топиб бериб қўтилган.

Каролина оролларида тегирмоннинг тошидан ҳам улкан тош пуллар ишлатилган. Бундай пулларни жойидан кўзатиш учун бир неча киши керак эди. Тош қанча катта бўлса унинг қиймати шунча юқори бўлган. Йирик тош пуллардан ташқари майдалашда керак бўладиган кичик-кичик пулчалар ҳам бўлган.

Дунёдаги энг дастлабки металл пул (танға) шарқ аҳолиси турмушида қўллайдиган пичоқлардан ясалган. Аввал бу пичоқларнинг оғирлиги 740 грамм бўлган. Вақти келиб бундай пичоқлар айла-

на халқа кўринишға кирган ва пул вазифасини ўтаган. Савдо-сотик билан шугулланувчи кишилар ипға тизиб буйниға осиб юришган.

Марказий Африкада яқин йилларғача қўл асосий пул бирлиги ҳисобланган. Яъни бир қўлға 6 ҳўкиз тенглаштирилган.

Бирма давлатида одамлар бозорға боришидан олдин болғача, чопки, тарози ва кумуш парчаларини ғамлаб олишган. Ўзларига керакли бўлган молни топғач савдолашган ва кумушни болғача билан парчалаб тарозида тортиб қўришган, керагини молнинг эгасига беришган.

Бундан бир неча ўн йиллар олдин Америкада шундай тажриба ўтказилган:

Олтин тангани махсус тарозида тортиб, кейин қўлда ушлаб қўриб яна тортидилар. Бу сафар танга илгаригисига қараганда, анча енгил бўлиб қолган. Чунки олтин зарралари қўлға юқиб қолар экан.

Ҳисоблаб кўрсалар ҳар йили саккиз килограммға яқин олтин танға зарраға айланиб кетар экан.

Эрамиздан анча илгари шарқ императорларидан бири бугу терисидан пул ясашни буюрган. Қалбаки пул ясашға йўл қўймаслик учун ҳаётда камдан-кам учрайдиган оқ бугу териси танлаб олинган. Улар асосан махсус қўриқхоналарда боқилган. Оқ бугунчи овлаганларни энг олий ҳажо — ўлимға маҳкум этишган.

Сардор МУРОД тайёрлади

ОДАМ АЗИЗ, ДЎСТАЛАШМОҚ УНДАН АЗИЗ





## Мутахассис маслаҳати

беради.

Ярим чой қошиқ тиш порошogi, глицерин ва томчи йод ара-лашмаси билан тиш тозаланса тишдаги сариқ доғлар йўқолиб, тиш оқаради.

Ёш болаларнинг оғзига ҳар хил

ташланса, тиш эмали устига ёпишиб қолган шира ювилиб кетади. Ва тиш эмали ҳам бузилмайди.

Биласизми, нега кўпчиликл беморлар тиш шифокоридан кўрқишади? Биринчидан, бу

## ТИШ ҲАМ ҲУСН

Тиш билан милк бир-бирига боғлиқ аъзолардир. Милк касал бўлмаслиги учун эса дармондориларнинг ҳиссаси жудаям катта. Айниқса, РР дармондориси тиш милкларини мустаҳкамлайди. Бу дармондори кўпроқ гуручининг устки қаватида бўлади. Агар гуручни қаттиқ ишқалаб ювиб юборсак, унинг устки қаватидаги РР дармондориларини йўқотган бўламиз. Шунинг учун гуручни ювишда бунга алоҳида эътибор бериш керак. Полиздан олинадиган кўпийёз, кашнич, укроп, саримсоқ пийёзлар кўкариб ердан чиқайтганида ўзи билан турли хил ўғитларни олиб чиқади. Шунинг учун кўкатларни ишлатишдан олдин яхшилаб ювилса, тиш ҳам тез касалланмайди. Турп ва редиска тишдаги тошларни кеткизса, укроп, кашнич ва бошқа кўкатлар тишга қувват

уйинчоқлар солишига йўл қўймаслик керак. Чунки, тиш чиқа бошлаши олдидан милклар кичишади ва бола қўлига тушган нарсани оғзига солишга ҳаракат қилади. Пластмассадан, резинадан тайёрланган махсус уйинчоқларни болаларга берилса, зарар қилмайди. Натижада, милк орасидан чиқайтган тиш ҳам тўғри ўсади.

Бир стакан сувга бир чой қошиқ тиш элексири солиниб ёки бир чой қошиқ янчилган анор пўстлогини бир стакан сувда 20 минут дамланиб, оғиз чайилса, оғиздаги турли хил ҳидлар йўқолади. Шунингдек, милк қонашлари ҳам тўхтади.

Ота-оналар болаларимизга ширинликларни кўпроқ беришдан кўрқишади. Аммо боланинг усиши учун ширинлик жудаям муҳим рол ўйнайди. Фақат истеъмоқ қилингандан сўнг яхшилаб чайиб

нарсаси беморнинг шифокор маслаҳатларига қўлоқ солмасдан ўзича иш тутиши натижа-сида касаллиқни ўтказиб юбориши бўлса, иккинчидан, тиш шифокорининг муомаласига ҳам боғлиқ. Шунинг учун доим беморларга ширин сўзлар билан муомала қилсак, улар дардларидан тез фориғ бўлиб, биздан умрбод миннатдор бўлади.

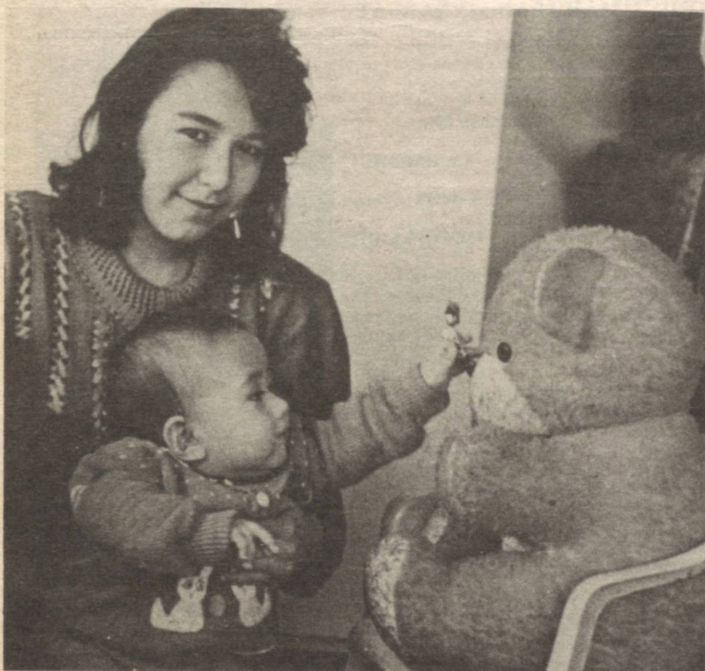
Тўхтамурод СОБИРОВ,  
шифокор

## КОРХОНА, ТАШКИПОТ, ТИЖОРAT МУАССАСАЛАРИ ВА ФУҚАРОЛАР ЭЪТИБОРИГА!

«Оила ва жамият» газетаси мухлисларга бой оилавий ҳафталик газетадир. Шунинг учун реклама ва эълонлар ҳамда билдирувларингизни «Оила ва жамият»да чоп этсангиз, тезда ҳолатингиз амалга ошиши мумкин.

Реклама ва эълонлар энг арзон келишилган на-рхларда қабул қилинади.

Бизнинг манзил: Тошкент шаҳри, Мустақиллик майдони, 5-бино. ин: 700078 «Оила ва жамият» газетаси.



## ТАБРИКЛАЙМИЗ!

Ўғлим ЖУМАНАЗАР!

Фахрли унвон — муваффақиятинг муборақ! Қилган илтижом рўё бўлибди-ми, сенинг бахтинг ила мен бахтлиман. Илоё, умринг серзавқ ўтсин, дилингдаги покизалик сени ҳеч қачон тарк этмасин. Бахтимизга омон бўлгин, деб оила-аъзоларимиз номидан ОНА-НГ.

Қашқадарё вилояти Қамани тумани

х х х

Бешариқ туманидаги туғруқхона кат-

та ҳамшираси аяжоним

Муқаддас УМРЗОКОВА! Таваллуд кунингиз кутлуг бўлсин. Юрган йўлингиз ойдин, ҳаётингиз шодликка тўлсин. Қизингиз Барно.

Тошкент шаҳри.

х х х

Нуроталик акашонимиз Субҳон ТИЛ-ЛАЕВ!

Ярим асрлик ёшингиз муборақ. Тил-гимиз: ҳамиша соғ бардам юриб, узундан-узоқ умр кўринг. 50 ёшнинг шижоати бир умр сизни тарк этмасин. Хонадонингиздан тўй-ҳашамлар аримасин. Укан-гиз

НОРҚОБИЛ

Тошкент шаҳри

х х х

Хўрматли ва азиз-меҳрибонларим отам Эшқобил РЎЗИЕВ ва онам Ҳалима РЎЗИЕВА! Сизларни туғилган кунингиз билан чин дилдан табриклайман. Сизларга Оллоҳдан узоқ умр сурайман.

Хўрмат ва соғинч билан қизингиз МАТЛУБА,

Навоий вилояти, Дўрмон қишлоғи

х х х

Суюкли ўғлимиз ДИЛШОД-ЖОН! Сени туғилган кунинг, умрингнинг 2-чи баҳорини қаршилаган кутлуг айёминг билан самимий муборақбод этамиз. Ҳаётингизда омадлар тилаб қоламиз. Гулгун чехрангдан табассум аримасин. Чин дилдан кутлаб, онанг Дилбар, ҳоланг Саида.

Сурхондарё вилояти Ўзун туман  
1-Май қишлоғи

## ДЕРАЗА

### ЭЛЕКТРОВОЗ ЎФИРЛАНДИ

Донбасс шахталаридан бирида кўмир қазувчи комбайн йўқолган эди. Яқинда худди ўша ерда, шахта билан шахарни туташтириб турувчи улов, электровоз ҳам изсиз йўқолди. Ҳозирги нарх-навога нисбатан электровознинг нархи бир неча миллиард карбованец тураркан.

Кейинги пайтларда Донецк вилоятида давлат мулкни ўғирлаш жуда кўп-лаб содир бўлмоқда. Ушбу йил бошидан ҳозирга қадар бу ўғирликлар сони 2 мингга яқинлашиб қолди.

### ГАЛАБА ТАНТАНАЛАРИ

Марказий Европадаги давлатлар орасида Словакия биринчилардан бўлиб фашистлар устидан қозонилган ғалабанинг 50 йиллигини нишонламоқчи. Шундай қарор мамлакат ҳукумати томонидан қабул қилинди. Шундай қилиб, 6 май куни пойтахт Братиславада галаба байрами бошланади. Кейин байрам эстафетаси Лондонда, 8 майда эса Парижда ва нийҳоят 9 майда Москвада бўлиб ўтади.

### ХИРОСИМАГА БОМБАНИ КИМ ТАШЛАГАН

1945 йил 6 август куни Япониянинг Хиросима шаҳрига атом бомбасини ташлашга ким буйруқ берганини Америка аҳолисининг 60 фоизи умуман билмас экан. 10 фойизга яқини эса, Хиросима ва Нагасаки Президент Ричард Никсон буйруғи билан бомбардимон қилинган деган фикрни айтишмоқда. Аслида бу иш Американинг 33-президенти, 1945 йилдан 1953йилгача давлат тепасида турган Гарри Трумен дав-рида амалга ошган.

### ФУТБОЛ УЧУН...

Грузия ҳукумати Грузия-Германия терма командалари ўртасидаги футбол уйинига уйинчилардан ҳам қўра, кўпроқ тайёр-гарлик кўрган эди. Ҳукумат ўша куни пойтахт аҳлидан барча электр асбобларни ўзиб қўйишларини талаб қилди. Шундангина футбол ишқибозлари уйинни телеэкран орқали кўра олишлари мумкин эди. Грузиянинг электр қуввати катта инкирозга учра-ганлиги бунинг асосий сабаби ҳисоблан-моқда.

### РИВОЖЛАНГАН ҚУВАЙТ

Дунёда энг ривожланган ва иқтисодий жиҳатдан бақувват ҳисобланаётган давлатлардан бири Қувайтдир. Республиканинг жами аҳолиси бор-йўғи 1 миллион 752 минг кишини ташкил этади. Маҳаллий халқ, яъни ерли аҳоли бўлиш қувайтликлар бу кўрсаткичнинг 38 фоизини ташкил этади ҳолос.

Қувайтда қўшни араб давлатларидан, айнққса Мисрдан келган кўп-лаб одамлар яшайди. Уларнинг сони 424 мингдан ор-тиқдир.

### СИНАЙДА ДАВОЛАШ МАСКАНИ

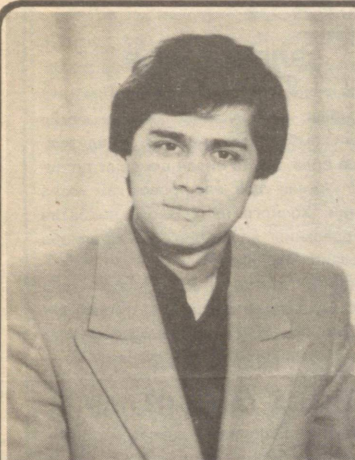
Миср ва Австрия давлатлари Синай ярим оролининг жанубидаги «Хамават Фиравн» деган ерда энг йирик сайёҳлик да-волаш масканини бунёд этиш ҳақида би-тим имзоладилар. Бу ерда йирик туристик даволаш маскани қуриш орқали таркиби-да олтингугурт бўлган шифобахш сувидан фойдаланиб, ревматоид, ревматизм, буйрак, ошқозон, ўпка, тери касалликлари, бўгин ва ошқлар лат ейиши, чехрани очиш ва аёлларнинг баъзи касалликлари-ни даволайдиган узига хос узлуксиз жа-раёни ташкил қилиш кўзда тутилмоқда.

Даволаш маскани тиббий воситалар ёр-дамида бир йўла 800 кишини даволашга қодир шифо марказини ҳам ўз ичига ола-ди.

МАТБУОТ ХАБАРЛАРИ АСОСИДА  
ТАЙЁРЛАНДИ

ИККИ СЎЗЛИ ДЎСТ БИР СЎЗЛИ ДУШМАНДАН ХАВФЛИДИР





Азиз муштарийлар, "Балоғат бека-ти"нинг доимий ихлосмандлари. Биз бу саҳифани сизларга янада манзур ва мақбул қилишга, янада қизиқарлироқ чиқаришга ҳаракат қилиш ниятидамыз. Анниқроғи, "Балоғат бекати" саҳифаси сизнинг сеvimли саҳифаларингиздан бирига айланиши мумкин, фақат бунинг учун сизнинг бевосита иштирокингиз, маслаҳатларингиз зарур. Сизларни қанақа мавзулар кўпроқ қизиқтиради, кимлар билан яқиндан танишишни истайсиз? Агарда ўз тақлиф ва мулоҳазаларингизни бизга ёзиб юборсангиз саҳифамизнинг янада ранг-баранг чиқишини таъминлаган бўлардингиз.

Бугунги меҳмонимиз ёш хонанда, ўз услубига ва ўз овозига эга бўлган ижодкор Илҳомжон Фармоновдир. Қаранг, ота-онаси ўғлининг кўнгли ижода, куй ва қўшиққа пайваста бўлиб, доимо илҳомланиб юрсин дея, унга шу номни муносои кўришлари бежиз эмас экан. Чунки бугун Илҳомжон "Семиндир", "Кие боқиб кетди", "Кел-кел", "Севганим севган" каби кўплаб қўшиқлари билан кишилар қалбига илҳом сурурини олиб қирмоқда.

Дам олиш кўни бўлишига қарамай, биз Илҳомжоннинг ижод устида "қўлга туширдик".

— Илҳомжон, даставвал газетхонларга, мухлисларингизга ўзингизни яқиндан таништирсангиз!

— Тошкентда туғилганман. Оиламизда бешта фарзанд бўлиб, шулардан икkitаси киз ва учтаси ўғил. Мен эса оилада учинчи фарзандман. Дадамиз Шомурод ака Фармонов — санъаткор. Онамиз эса уй бекаси.

— Демак, санъат оламига киришингизда онавий муҳитингиз таъсири бўлган экан-да!

— Шубҳасиз. Умуман оиламизни санъаткорлар оиласи десам хато қилмайман. Уйимизда доим ижодкорлар, санъаткорлар тўпланиб суҳбат, мунозаралар уюштириб туришган. Шуларнинг таъсирида меннинг ёш қалбимда куй-қўшиққа иштиёқ уйғонган. Мендаги бу қизиқишни сезган дадам ҳам устозлик, ҳам оталик қилиб тарбиялаганлар. Қизиги, ҳозирда акам Азамат ҳам, укам Шерзод ҳам санъат оламига шўнғиб кетишган. Ва биз уч ака-ука биргаликда ижод қилиб, куй-қўшиқлар яратилмоқда.

Усмонова, М. Холиқов, Ф. Бойтоевлар ижоди ўзига хослиги билан маъқул келади.

— Янглишмасам, ҳали бўйдоқсиз. Демак, яхши кўрган қизингиз ҳам бор. Умуман, сизга қанақа қизлар маъқул келади?

— Нима десам экан. Менга ҳаёли, ибодли, қалби пок қизлар келади.

— Ёш хонанда сифатида санъат ола-мидан анча боҳабарсиз. Маълумки, ўзбек мумтоз куй қўшиқлари халқнинг катта маънавий хазинасидир. Аммо баъзи тенгқўрларингиз ижодида замо-навий ва мумтоз куй-қўшиқлар

— Ҳа. Гуруҳимизда созандалар Анваржон Солиқов, Улуғбек Мамасолиев, Шавкат Довудов ва уч ака-ука ижод қиламиз. Гуруҳимиз номланишига келсак, болаларга шу маъқул келди.

— Кўнглингизга олманг-у, негадир репертуарларингизда қўшиқлар камгина. Балки ижод қилишга вақт етмаётгандир!

— Ҳар бир ашуламдан кўнглим тўлгандагина халққа тақдим қилишга ҳаракат қиламан. Энди қўлдан келганча баҳоли қудрат ижод қилаялмиз.

— Илҳомжон, тўй-ҳашамлардаги хизмат албатта халқ билан яқинлигингиздан. Лекин, катта концерт дастурлари ҳақида ҳам ўйлаб кўрганмисиз!

— Худо хоҳласа, тез орада санъат саройларида қўшиқларимни халққа тақдим қилиш ниятим бор.

— Муҳаббатни куйиб-ениб куйлашингиз бос, ёшлар орасида анча машҳур бўлдингиз. Сир бўлмаса, яратган янги қўшиқларингиз қанақа мавзуларда?

— Ватан, ватанпарварлик ва, албатта, яна муҳаббат ҳақида янги қўшиқлар яратаяман. Мана, ҳозир сиз келганингизда "Илтижо" номли қўшиқ устида иш олиб бораётгандик.

— Бўш вақтингизни анча мароқли ўтказсангиз керак!

— Албатта. Мен бўш вақтимда кўпроқ мушқалар тинглаб, улардан илҳомланишни ектираман.

— Кўнглингизда бир олам орзулар ҳам бордир!

— Орзулар яшаб бўладими, ахир. Менинг орзуим мухлисларимни янада мушайитиб, халқнинг юрагидан жой олади-ган қўшиқлар яратиш. Ва ўз миллий ашула, мушқаларимизни чет эл сафарларига чиқиб, жаҳонга кенгроқ танитиш.

— Энди мухлисларингизга икки оғиз тилақларингизни билсак.

— Мухлислар, газетхонлар мудом соғ бўлишсин. уларнинг қўллаб-қувватлаши бизга катта илҳом бахш этади. Демак, доим бир-биримиз билан яқин бўлсак, бизга илоҳий илҳом, мухлисларга эса манзур бўладиган қўшиқлар яралаверади, деб ўйлайман.

Алижон САФАРОВ суҳбатлашди

## ҚЎШИҚҚА ПАЙВАСТА КЎНГИЛ

— Ёш бўлишингизга қарамай, ўз овозингизга, ўз йўналишингизга эга бўлиб бормоқдасиз. Бунинг сирини нимада эканлигини билсак бўлардим!

— Аввало, ҳар бир санъаткорнинг ўз йўналиши, ўз овози бўлади. Менга келсак, дадамнинг таълим-тарбияси боис ўз йўналиши топиб бораёяман. Қолаверса, бу нарса музикага бўлган қаттиқ қизиқишим ва ўз устимда тинимсиз ишлашимнинг ҳам самараси бўлса керак, деб ўйлайман.

— Музика илмини дастлаб қаерда ўргангансиз? Ва ҳозирда ҳам бирон музика даргоҳида таҳсил олаясизми?

— Юқорида айтиб ўтилганидек, музика — бу қонимизда бор нарса. Агар янглишмасам турт-беш ёшлигимдан музика илми-ни ўргана бошлаганман. Ҳозир эса А. Кодирий номидаги Маданият институти-нинг миллий музика факультетида ўқиб, изла-нишларимни давом эттираяман.

— Илҳомжон, қайси санъаткорлар ижоди сизга маъқул келади. Ва қайси санъаткорларни том маънода устоз дея olasиз?

— Марҳум Маъмуржон Узоқов ва Қомилжон Баратовни устозлар сирасига қўшаман. Мен К. Баратовдан дуо олган не-вара шоғирдман. Чунки, у киши дадамга ҳам устозлик қилгандар. Шунингдек, Шера-ли Жураевни устоз ҳофизлардан санайман. Менга Фаттоҳон Мамадалиев, Орифхон Хотамов, Ортик Отажонов, ёшлардан Ю.

уйғунлиги етишмайди. Натижада енгил-елпи қўшиқлар яратиш, тақлидчиликка оғиш ҳоллари учрамоқда. Сизнинг ижо-дингизда бунга муносабат қандай?

— Менга доим мумтоз куй-қўшиқлар маънавий озуқ, илҳом бахш этиб келган. Чунки, классикамизнинг ўзига тортувчи қанақадир сирли жиҳатлари бор. Санъат-корларнинг орзуси ҳаммабон қўшиқ яра-тиш бўлади. Барчага бирдай маъқул кела-диган қўшиқ яратиш учун эса сиз айтиб ўтган уйғунлик сақланиши керак. Узимизнинг миллий йўналишимизни, услубимиз-ни йўқотмасдан ижод қилиш куй-қўшиққа ҳам жозиба бахш этади.

— Катта саҳнага илк бор қачон чиққансиз?

— "Қамолот—89" кўрик-танловинда илк бор ўз қўшиқларимни халққа баҳшида эт-дим ва бу танловнинг совриндори ҳам бўлдим. Уйлайманки, ана шундай руҳдаги кўрик-танловлар ёш санъаткорлар учун мактаб вазифасини ўтайди.

— Илҳомжон, ижодий жараёнда кимлар билан ҳамкорлик қиласиз?

— Хайрулла Қўлабдуллаев, Рамиздин Турбо, Нусрат Карим каби ижодкорлар ва "Илҳом" номли гуруҳимиз билан ҳамкор-ликда ишлаялмиз.

— Кечирасиз, бу гуруҳини яқинда ташкил қилдингларми?

## ДОНИШМАНДЛАР МУҲАББАТ ҲАҚИДА

Бўлмаса ишқ, икки жаҳон бўлмасун,  
Икки жаҳон демаки, жон бўлмасун.  
Ишқсиз ул танки, анинг жони йўқ,  
Хуснни нетсун кишиким оғи йўқ.

(А. НАВОЙИ)

Х Х Х  
Ердаги барча гўзалликлар аелга бўлган  
муҳаббат туйғайли юзага келган.

(М. ГОРЬКИЙ)

Х Х Х  
Юраклар муҳаббат билан лиммо-лим бўлса  
ва висол онларидан ҳижрон чоғларигача гупил-  
лаб урса, одамлар бир-бирининг дилидагини  
шунчаки бир ипора билан ҳам англай ола би-  
лади.

(Р. ТАГОР)

Х Х Х  
Одамлар сева олар эканлар, демак кечира  
ҳам оладилар.

(Ф. ЛАРОФУШКО)

Х Х Х  
Агар севгини ўлчаб бўлса, у қашшоқ севги-  
дир.

(ШЕКСПИР)

Муҳаббат ўлимдан қучлигини биламиз,  
аммо у шипадек мўрт ҳамдир.

(Г. МОПАССАН)



Б. Б. га

## ҚАТРАЛАР

КУЛИБ ЯША

Сенга кулгу ярашади, кулгуга сен.  
Мен эса бу ўткинчи дунёда кулишга,  
хурсанд бўлишга арзуғулик на бир са-  
баб, на бир маъни топа олмадим. Мен  
ҳам сен билан суҳбатлашиб ўтиришим  
мумкин, ўтаётган вақтни сезмасдан.  
Фақат кулдира олмасам керак.

Сен мудом кулиб яшагин. Лекин  
йиғлашни ҳам унутиб қўйма.

ҚИСКА ВА УЗУН МАКТУБ

Эй, мен истаган гўл!

Алижон АБДУРАҲМОНОВ

## Б. Б. талабалар анкетаси

### ИСМЛАР БИР ХИЛ-У...

Ушбу анкетамизда Тошкент шаҳрининг турли олийгоҳларида ўқийдиган Шав-  
кат ва Гулнора билан иштирок этишди.

1. Сизнингча, ишқ-муҳаббат бобда қизлар кўп алдайдики ёки йигитлар?
2. Ҳаётдаги энг олий мақсадингиз?
3. Кўпроқ нимага қизиқасиз?
4. Талабанинг энг ёмон кўни қачон?
5. Талабанинг езилмаган қонуни: "Ухлаш, ухлаш ва яна ухлаш"га муносаба-  
тингиз?

Гулнора Хўжаева  
Тошкент Болалар тиббиети олийгоҳи, 2-курс толибаси:

1. Менимча, йигитлар.
2. Болажонлар дардига малҳам бўлиш.
3. Узим севган ёзувчилар асарларини ўқишга.
4. Илтиҳондан ўтолмаган кун.
5. Яхши мутахассис бўлиш учун уйқунинг ўзи кифоя қилмайди.

Шавкат Фармонов  
Тошкент Давлат техника дорилфунуни толиби

25 ёшда:

1. Йигитлар.
2. Халқимга фойдам тегсин дейман.
3. Музика, спорт, бадий адабиётга.
4. 30 февраль.
5. Уйқу — бу фафлат.

Гулнора Тоштемирова, ТошДД, биология факультети:

1. Мени алдаган эй қиз!
2. Сен яшайсан йироқда.
3. Нетаъ қолдим алданиб,
4. Севги деган тузоқда.
5. Вахтги бўлиш.

3. Етоқхонадаги кулоқсиз суваракларни коллекция қилишга.

4. Сессия бошланган кун.

5. Зерикарли дардан кўра афзал.

Шавкат Раззоқов, Ирригация олийгоҳи

19 ёш:

1. Йигитлар.
2. Ўзбекистоннинг буюк келажагини кўриш.
3. Спортга.
4. "Ота салом-пул тамом" дейилган кун.
5. Сал мизғиб олай дейсан-у, ухлаганинги сезмай қоласан.

Гулнора Раимова, Низомий номи педагогика олийгоҳи

20 ёш:

1. Йигитлар чиройга, қизлар ширин сўзга учиб алданадилар.
2. Вахт учун яшап.
3. Ўқишга, дўстлар орттиришга.
4. Ўқишга кирганидан афсусланган кун.
5. Баъзи зерикарли матрузалардан шу яхши.

Шавкат Бозоров, киме технологияси олийгоҳи:

1. Ҳар иккаласи ҳам.
2. Ўз соҳамнинг фидойиси бўлиш.
3. Бадий адабиётга.
4. Пул тугаган кун.
5. Қани энди, бир сутка 48 соат бўлса.

Дўст дўстинг кўксига пичоқ урмайди



13 апрель 1995 йил

«Оила ва жамият» 13 (185)



Абдуқаҳҳор Маъруфалиев — 1971 йилнинг 1 майда Тошкент вилояти, Янгийул туманидаги Н. Ниезов жамоа ҳўжалигида туғилган. Футбол ўйнай бошлаганига 10 йил бўлди. 5 йилдан буён «Пахтакор»да.

Маълумоти — олий (Тошкентдаги жисмоний тарбия институтини тугатган), мамлакат чемпиони, кубок соҳиби, Осиё ўйинлари қолиби. Хизмат кўрсатган спорт устаси. Шўҳрат ордени билан тақдирланган. Бўйи 176 сантиметр, оғирлиги 68 кило. Оёқ кийимининг ўлчами — 41. Футболчилардан энг яқин дўсти Со- биржон Ходиев.

Орзуи — топса, онасини табаррук Хаж сафарига йўллаш.

Армони эса ҳаётда нокамтар, адолатсиз одамларга кўпроқ иши тушади.

Кўнглидаги ташини тўғриси айтсам, таникли футболчи Абдуқаҳҳорни жудаям яхши кўраман. Фезлийдаги очкилик, содда ва камтарлик баҳор ҳароратидек кишининг дилига ҳузур бағишлайди. Бироқ, менга шуниси маълумки, у инсонийликнинг ўзалигидега мужассамлашган энг эзгу хислатлар билан бундан буён футбол ола- мида кўпдан-кўп олқишлар олиш билан бирга, бироз ҳаволанган, мансабдор за- мондошлари даврасида ҳали бировнинг ҳаелига келмаган тўсиқларга учраши, беллашиши ҳам турган гапдек назаримда. Кўзи пишиб, ақлу-заковати тобора пешла- ниши мобайнида ҳаётга, адолатга ҳақиқий вафодор, ризқ-насибни ҳалолликка боғланган ўғлон бўлиб қолаверади. Вақти келиб биз уни фақатгина номдор футбол- чи сифатида эмас, балки ҳар биримизга содиқ ошна, қадрдон ватандош мисолида ҳам эъзозлашимиз турган гап. Сабаби, унинг орузларини ҳам, армонларини ҳам ўзимникидек сингари аниқ-тиниқ била- ман.

Тошкентдаги Пахтакор марказий ста- дионда футбол бўлса, биз журналистлар ҳаммамиз махсус жойда ўтираемиз. Ора- мида бегоналар йўқ. Бир-биримизга жуда яқин танишимиз. Ўйин давомида салгина баҳона чиқса, дарҳол тортишиб қоламиз. Ҳар бир гап, ҳар бир мунозара дилларга сайқалланиб қолади. Футболчилар ҳақида тортишиб қолсак, «Спорт» ҳамда «Ўзбекистон футбол» газеталарининг бош муҳаррири Сафар Остонов кўпинча бир гапни такрорлайди: «Ўзбекистонда менга ёқаётган битта аjoyиб футболчи бор. Сизларга маслаҳатим, Абдуқаҳҳор Маъруфалиев тўғрисида имкон борича дангалроқ, яхшироқ қилиб эзинг. Унинг тўғрисида вақти келганда қайгуришлар ҳам». Буни эшитиб, жудаям қувониб кета- ман. Абдуқаҳҳорни биргина мен эмас, бу- тун мамлакатимизга таникли бўлган бош муҳаррир ҳам яхши кўради, — маъза дей- ман ўзимга-ўзим.

Ўтган 1994 йил Ўзбекистон терма ко- мандаси Осиё ўйинларида боришдан ол- дин футболчиларимиз Жиззахда маҳал- лий «Сўғдиена» командаси билан ўртоқлик учрашуви ўтказишга жўнаётганди. Авто- бусга Ўзбекистон Республикаси футбол федерациясининг ходими Аҳбор Имомхўжаев бошчилигида бир неча жур- налистлар ҳам чиқишди. Командамиз аъзоларига бирма-бир кўз ташладим. Не- гадир Абдуқаҳҳорни биргина мен эмас, бу- тун мамлакатимизга таникли бўлган бош муҳаррир ҳам яхши кўради, — маъза дей- ман ўзимга-ўзим.

дан гизиллаб ўтиб кетди. Абдуқаҳҳор кўринмади. Шундай қилиб Жиззахга етиб келдик. Терма командамиз ўйинда голиб чиқди. Тошкентга қайтишдан олдин Рус- там Акрамов енимга келиб ичигагини айт- ди: «Сиз Абдуқаҳҳорнинг ўйини биласиз- ми, барибир уни Осиё ўйинларида қатнашиш учун олиб кетмасак, бўлмайди...» Демак, Абдуқаҳҳор Маъру- фалиевга терма команда билан биргалик- да Жиззахга бориш айтилмаган экан, де- ган ҳулосага келдим. Бироқ, командамиз- нинг етакчи ҳужумчиси Шўҳрат Мақсудов ишонтириб айтди, Абдуқаҳҳор ўйинга таклиф қилинган экан. Мен шу пайтда ҳам жуда яхши билиб олгандим, бош мураббий ўзбек футболчини Аб- дуқаҳҳорсиз тасаввур ҳам қилолмаганди. Азамат Абдураимов, Миржалоҳ Қосимов, Игорь Шквирин, Асад Дўрмонов, Степан Атоянлар сафида Маъруфалиевнинг ҳам бўлиши бош мураббийга катта ишонч ҳам- да умид бағишларди чамамда. Кўп ўтмай, ўйлаб юрган нарсаларимнинг ҳаммаси амалга ошди. Футболчиларимиз Хиро- симада биринчи ўринни олиб қайтди. Ам-

строқ ўйнашга хоҳишим ҳам, гайрат-ши- жоатим ҳам бор эди. Бироқ, ҳа деганда, захирадагилар рўйхатига тушиб қолавердим.

Мана, бир неча йилдан буён «Пахта- кор» сафидаман. Кези келганда, мен ҳам бошқа футболчилар сингари дурустроқ яшагим, юргим келади. Лекин буни шаро- ит кўтармайди. Бошлиқларимиздан уй бе- ришни илтимос қилдим. Беришди, лекин қачонки, Тошкентдан кетсам, у ўйини қали- тини ҳам командага ташлаб кетишим ке- рак. Бас шундай экан, ўзингиз ҳисоблаб кўраверинг. Кимнинг кимга кўпроқ фойда- си тегмоқда?!

— Ўтган футбол мавсумида ким би- ландир аразлашиб, бошқа командага ўтиб кетган экансиз, шу тўғрими?

— Ишим салгина юришмай турган пай- тда Федор Новиков ўзи устозлик қилаётган Краснодарнинг «Кубан» ком- андасига таклиф қилди. У кишини яхши би- ласиз. Собик СССР чемпионатида «Пах- такор»ни Олий лигача олиб чиққанди. Так- лифига рози бўлдим. Аммо, «Пахтакор» та- лаб қилган шартнома нарҳини «Кубан»чи-

лар кўтара олмади.

— Шундай қилиб, яна Тошкентга қайтингиз?

— Худди шундай.

Оқар даре оқиб кетаверида деганлари- дек Абдуқаҳҳорнинг футбол ўйнай бош- лаганига 10 йил бўлибди. Шу пайтгача ни- мага эришган бўлса, камтарлиги билан эришди. Нималарга эришолмаган бўлса, камтарлиги билан эришолмади. Мана, унинг уйланганига ҳам салкам 3 йил бўлди. Ўгли Акмалжон 2 ешга қараб қадам қўймоқда. Онаси Робияхон ая 55 ешда. Раҳматли отаси Тўғрунбой бобо эса 1991 йил 55 ешда оламдан ўтганди. Акиси Юсуфжон ака 35 ешда. Обиджон 27ни қоралаяпти. Укаси Абдужаббор 20 ешда. У ҳам футболчи. Опаси Шарофатхон 32, рафикаси Дилфузахон эса 23 баҳорни қаршиламоқда.

Абдуқаҳҳорнинг дунёдаги энг севган футболчиси — Бразилия терма коман- дасининг оламга машҳур ҳужумчиси Рама- риодир. Хориж командаларидан Испания- нинг «Барселона» командасига ҳаваси ба- ланд, ўзича ҳаётдаги энг бахтли куним деб

Юлдузлар меҳмонхонаси

## ҲАММАСИ АБДУҚАҲҲОР ҲАҚИДА

мо учрашувлар давомида негадир Аб- дуқаҳҳорнинг маҳорати кўнглидагидек очилмади, назаримда. Ўтган кузнинг ўрталарида уни йўқлаб хонадонига бордим. Бафуржа суҳбат- лашдик:

— Хиросимада нималар бўлди, Қаҳҳоржон?

— Тузук ўйнолмаганимга шаъма қияйсиз шекилли?!

— Сиздан бошқа нимани ҳам сўрашим мумкин. Ахир ишқибозларнинг ишончи, олдинга қўйилган мақсад ҳамда ҳулосалар бошқача эди?

— Ҳаммаси қайфиятга боғлиқ. Да- стаб, Осиё ўйинлари олдидан терма командамизнинг ўртоқлик учрашува- ларига зўр-базўр таклиф қилишди. Ўзимча, Хиросимага олиб кетмаса ке- рак деб ўйлагандим. Шу йўсинда кўнглимга иккиланиш тушди.

— Гапнинг очиги, Қаҳҳоржон, уйланганингиздан кейин назаримда бироз суст кетгандек бўлдингиз. Ўтиб кетар дедим. Аммо... Мана сиз- ни терма командага чакришга ҳам ўйлаб қоладиган бўлдим. Ўтган чемпионат мобайнида «Пахтакор»да аксарият ҳол- ларда, захирада туриб қолдингиз?

— Айб уйланишимда эмас. Кимлар биландир келишолма- ялман.

— Қисинаман, кийналаман. Эргашадиганим, эргаштирадиганим йўқ. Бу ду- нёда ҳар бир бандга ўзига яраша таянч бўлиши шарт экан.

— Абдуқаҳҳор, баъзида камтарлики жудаям ошириб юбрасиз.

— Эҳ-х-х, футболчиға кек- кайишни, манманликини, депси- нишни ким қўйибди?! Майдон- га тушишдан асосий мақсад ду- рустроқ ўйин кўрсатиш, коман- дани иложи борица галаба би- лан таъминлаш-ку ахир. Ме- нингча, камтарлик ҳамда ҳалоллик яшаган жойда маъна- вий депсинишларга, ҳулқининг емон томонга ўзгариб кетиш ҳолатларига ўрин қолмайди. Футбол фақатгина адолатни ёқтирадиган ўйин. Бу борада футболчиларнинг лабзи, инсо- ни камолоти ўта аҳамиятли нарсадир.

— Айтинг-чи, сиз ўйнаб турган командангиздан кўпроқ фойда олаяпсизми ёки сизнинг командангиз кўпроқ нафитингиз тегапти- ми?

— Нима десам экан? Тўғриси, ўтган мавсумда дуру-



26 сентябрни ҳисоблайди. Худди ўша ку- ни тўйи бўлганди. У фақатгина спортни эмас, балки санъатни ҳам жон дили билан яхши кўради. Номдор санъаткорлардан Юлдуз Усмонова, Насиба Абдуллаевлар- нинг ижро этган қўшиқларини мириқиб тинглайди. Хориж киноактерларидан хин- дистонлик Митхун Чакраборти ҳамда америкалик Жан Клод ван Дамни ектиради. Айни пайтда футболда обрў олиб, юксак мартабаларга эришган катта мураббийлардан Рустам Акрамов, Баҳодир Иброҳимов, Федор Новиков ҳам- да ўзининг энг биринчи устози Зоир Аб- дуқолиқовларга ҳурмати баланд. Мамла- катимиз футбол биринчилигининг Олий лигасида қатнашаётган командалардан фақатгина Бухоронинг «Нурафшон» ко- мандасини эъзозлагиси келади.

Мана, 1995 йилги футбол мавсуми ҳам бошланди. Абдуқаҳҳор Маъруфалиев яна «Пахтакор» сафида майдонга тушди. «Оила ва жамият» унинг бундан кейинги ўйинлари зафарли бўлишини тилаб яқинлашиб қалаётган тутилган куни (1 май) муносабати билан қўтлайди.

Суҳбатдош Сардор МУРОД

Соғлом ва гўзал бўлай десангиз

## 2. УТТАНПАД АСАН

Гилам ёки оделга орқангизни тўғри ташлаб, оёқ тиззаларингизни ва оёғингизнинг панжа ҳамада бош бар- жоқларини бир нуқтага келтиринг. Қўлларингизни танангизнинг енига, қафтларингизни гиламчага қўйинг. Чуқур нафас олинг ва нафасингизни чиқарманг. Қўлларингизга таянинг ва оёқларни 10-15, 25-30 см юқорига жуфт қилиб кўтаринг. Ушиб ҳолатда нафасингизни чиқармасдан 6-8 сония туринг. Шундан кейин эса нафасингиз- ни чиқариб, оёқларингизни секин ерга тушинг. Бунда нафас чиқариш би- лан оёқни ерга қўйиш бир вақтда ба- жарилади. Нормал нафас олинг ва Ша- васан ҳолатда ҳордиқ чиқаринг. Сиз бу асани 2 ёки 5 мартагача такрорлашингиз мумкин. Юқоридагидан бошқачароқ ҳолатда аста-се- кинлик билан оёқларингизни 30 градус бурчак остигача кўтариб туришингиз ҳам мумкин. Бошқа асанлар син- гари Уттанпад Асани нафас сақламасдан бажарсангиз

ҳам бўлади.

ҲОДАЛАРИ:

Уттанпад асан ошқозондаги газлар- нинг чиқиб кетишига ёрдам беради. У елни ҳайдаб, ичкаларни тозалайди. Ва дизентерияни даволайди. Шунингдек, иштаҳани оширади ва ошқозон мускул- ларининг гаржоник ҳолатини сақлаб туради. У қоринни ихчам қилишга ва тартибли сақлашга ҳам ёрдам беради. Бу айниқса, бод касали бор кишилар учун ўта фойдалидир. Уттанпад асан оёқ ва белни букилувчан ва кучли қилади. Бел оғриғини даф этади.



ДЎСТСИЗ БОШИМ — ТУЗСИЗ ОШИМ





Барчага таниқли кишилар шахсига қизиқиш гоят кучли. Шу боисдан дилбар шеърлари билан машҳур шоир Муҳаммад Юсуфнинг муҳлислари унинг шахсий ҳаёти, оиласи билан ҳам қизиқишлари табиий.

...Ҳаққулободда, катта стадионда Охунжон Мадалиев кушиқ айтди. Концертда Муҳаммад Юсуф ҳам шеърлар уқиди, бир чиройли қиз шоирга савол берди: «Умр йўлдошингиз ҳақиқатдан ҳам туркманми?»

— Ҳа, — деди шоир, — у узбекча билимайди, мен туркманча биларман. Ишлабчи юриб учта фарзанди бўлди.

Худди шундай ҳазил жавобни шоир телевидорда ҳам айтди.

Худлас, кутчиликнинг талаби билан Муҳаммад Юсуфнинг рафиқаси Назира бону билан суҳбатни сизга ҳавола этаётимиз.

— Маълумотингиз, қаерда ишлашингиз билан ҳам қизиққанлар кўп.

— Тошкент Давлат университети журналистика факультетини тамомлаганман. «Тил ва адабиёт таълими» журналида ишлайман.

— Муҳаммаджон билан қандай танишсангиз?

— Мен «Уқитувчи» нашриётида, у киши «Китобсеварлар

## «ШОИРНИНГ КИМЛИГИН БИЛАР ХОТИНИ...»

жамиятида ишлар эдик. У кишининг узларини танимасдан олдин гулларини, сунгра хатларини олганман. Бир кун бир киши рупара бўлди. Мени анча гапга солдилар. Кейинчалик билсам булажақ қайнотам эканлар, мени ектирибдилар. Иккалалари бир-бириндан хабарсиз мени ташлаган экан. Муҳаммад акамнинг ушбу шеъри ҳам уша кунларда ёзилган:

Бекатларда мен қоларман-да,  
Айтар сўзим қилиб кетамди.  
Трамвайлар сени ҳар кун  
Бодомзорга олиб кетамди.  
Термуламан изларидан жим,  
Боқиб қўзим толиб кетамди.  
Бодомзорга сени ҳар кун  
Трамвайлар олиб кетамди.  
Темир йўлга бошларин уриб  
Гилдираблар қилиб кетамди.  
Бодомзорга сени ҳар кун  
Трамвайлар олиб кетамди.  
Юр деб ўзим кетар йўлларга,  
Буролмайман трамвайларни,  
Суколмайман трамвайларни,  
Уролмайман трамвайларни,  
Куролмайман трамвайларни!..  
Ховлимиз Бодомзорда эди, ота-онам ҳозир ҳам уша ерда яшайди-лар.

ган хислатлари кўп. Биринчиси, аёлларга нисбатан ҳиддий, Яъни уларга опа-сингил, она, деб қарайди. У кишини биров «йўлдан уролган» эмас. Иккинчиси қизларига жудам меҳр қўйган. Илоҳи бўлса, уларни чунтагига солиб юрса.

— Ғисе Бойтоев, Охунжон Мадалиев, Маҳмуджон Азимов каби машҳур қушиқчилар ҳаммаси Муҳаммаджон билан ака-укадек. Улар хонадонингизга келиб турадиларми?

— Сиз айтган қушиқчиларгина эмас, ҳали қушиқчи деган номни олганларини ҳам келишди. Муҳаммад ака айниқса, етим, камбағал йигитлардан яхшийдигани аямасди. Қушиқчилар фақат у киши билан эмас, мен билан ҳам опа-сингил. Улар ушбу уйларида келгандек келишди бизникига.

— Назирахон, турмуш уртоғингизнинг юрти — Марҳаматта бориб турисангизми?

— Таътилган чидик, дегунча Марҳаматта олишқамиз. Қайнотаканамнинг меҳрибонлиги, меҳри бизга гоят тенгсиз. Айниқса, 90 ёшли Турсун энамни курсангиз, бир фаршта. Шоирнинг бир

опаси, уч синглиси ўз опа-сингилларидан қадрон. Укаси Муроджонни ўз укамдай қураман. Унинг рафиқаси Жамилахон — яққа овсиним мени опа, дейди.

— «Куйнимда бир ер...», «Туркман қизга уйланаман», «Ёлгонч ер», «Наҳот сен ҳам алдасанг мени» каби шеърларига сизнинг муносабатингиз...

— Ниҳоят мен кутган, Муҳаммад ака ектирмайдиган саволини бердингиз. Айнан «Куйнимда бир ер...» шеърининг мавзусини мен берганман. Абдулла аканинг «Биринчи муҳаббатим»ига ухшаган бир нарса ёзиб қўлинг, деб. Ава-

ло, шеър ҳар қандай инсоннинг дардига малҳам бўлса, унда кимдир ўз шахсини қуролсизгина у шеър деган муқаддас сузга муносиб бўлади. Ёзилган ҳар бир шеър шоирнинг ўзи ҳақида бўлаверса, жуда қизиқди! Шоир бир нафасда ҳам бахтли, ҳам бахтсиз, гоҳ ерда, гоҳ осмонда бўла олади. Бир мисол келтирай, у кишининг ота ҳақида бир шеъри бор: «Армоним бор» деган. Шу шеърдан сўнг билмаганлар шоир бечоранинг отаси йўқ экан, деган хулосага келган. Бундан у киши хафа бўлгани йўқ. Аммо «Куйнимда бир ер...» катта шов-шувларга сабаб бўлди. Лекин менинг назаримда бу қушиқни жондиги билан эшитадиганлар кўпчилики ташкил қиладиган. Жумладан, мен ҳам шуларнинг орасидаман.

Сўхбатдош Малик Бой  
МУҲАММАД

### Такдир кучалари

Жозеф вафот этади. Қисқаси, Рознинг қалб яраси қайта-қайта янгилашиб, гам-алам, мотам қаддини буткул эгб қўйди. Ахир ўзингиз уйлаб қўлинг, ҳар қанақадан бардош ҳам тақдирнинг бундангиз зарбаларни олдида даш бўладими? Нотижиз руҳан изтиробда қолган илгор Фикри авл, она ҳаётининг сўнгги йилларини ижтимоий муҳитдан узоқроқда, тоат-ибодатда ўтказишга қарор қилди. Балким у қалб жароҳатларига шу йўл билан малҳам топишга ҳаракат қилгандир... Чунки у журналистларга берган интервьюсида ҳам «Екклизиаста» деган диний сузни кўп тилга олган. Яъни бу сузнинг моҳиятига қўра, ҳар кимнинг туғилиш ва ўлиш, йўлсиз ва қулиш, қайғуриш ва ўйнаш фурсати бўларкан. Балким ана шу нарсалар Роз Кеннедига тасалли бергандир...

1994 йилда Роз ўзининг Хайанис Портдаги уйда ҳаёт қолган 4 та фарзанди қўлида жон беради. Фарзандлари сенатор Эдуард Кеннеди, Юнис Кеннеди - Шрайвер, Патриши Кеннеди - Лоуфорд ва Жина Кеннеди - Смит 104 ёшга қирган онани сўнгги йўлга кузатишди. Шунингдек булар қаторида марҳум Роберт Кеннедининг Беавис Этель ва Рознинг наби-ралари ҳам бор эди.

Роз Кеннеди ҳақида Президент Клинтон «у машҳур оиланинг ҳаётида муҳим роль ўйнади» деса, угли сенатор Эдуард Кеннеди уни «оилаимизнинг ҳақиқий атиргули» дейди. Дарҳақиқат, Роз ўзоқ ва мазмунли ҳаётида еркин эш қолдириб, миллатнинг муҳаббатига сазовор бўла олди.

инглизчадан  
А.САФАРОВ  
таржима қилди

## Сўнги устун

### ГУРУЧДА ГАП КЎП

Хитойнинг Гуйжош вилоятида 147 ёшли Гун Лаифа исмли киши оламдан ўтди. У нафақат Хитойда балки ер юзюда энг кўп яшаган қария ҳисоблана ақабас. Гун бутун умрини бўйдоқликда, уйланмасдан, ширтли ичмлик ичмасдан ва чекмасдан ўтказган. Яна бир қизиқари томони шундаки, у бир кунда икки марта гуручли ва максажухорили таом истеъмол қилган ҳолос.

Демак, Олло таоло турмушнинг паловсиз тасаввур қилмайдиган ўзбекларнинг умрини ҳам бир асрдан ошқ қилиб белгиланган бўлса керак, лекин турли номақбул одадларимиз туйғайли ўз ҳаётимизни узимиз қисқартириб бораётганимиз ҳолос.

### КЎНГИЗ БОЗОРИ

Жаҳонда бозорларнинг ҳам ҳар хили булар экан. Жумладан, кўнғизлар сотиладиган ягона бозор Токио шаҳрининг четда жойлашган. Бу ерда ҳар хил турдаги кўнғизлар сотилиб, улар орасида инсон ҳаёти учун хавфлилари ҳам учрайди. Янгида бозорда «кавфли» кўнғизлар сотишни ман этиш тугрисида лекция ўқилди. Бозорчилар эса бунга жавобан хушмуомалалик билан бос иргаб қўйишди, ҳолос.

Бундан қўриқиб турибдики, уларнинг фойдали бизнесларини тўхтатиш учун насиҳатнинг ўзи кифой эмас.

### 1000 Ёшли тошбақа

1993 йилнинг кузюда, Хитойнинг Янью курфазига «Хайчан» (Чиндао шаҳри) ресторанининг ходимлари денгиз тошбақасини туғишди. Лекин уни ресторандаги хўрандалар учун қурбон қилмадилар, балки махсус ҳовузга қўйиб юборишди. Чунки, у жуда ноё бўлиб, узунлиги 1,5 метр оғирлиги 55 килограммга етади. Энг ҳайратланарлиси шунки, бу тошбақа 1000 йил ўмр кечирган экан.

### КОТИЛ ҚЎЛЛАР

1986 йили 21 августдан 22 августга ўтар кечаси Амерунинг гарбиди жойлашган Нюс қўлидан заҳарли моддаларга тўйинган баҳайбат бўлутлар тудаси чиқиб, 1700 дан ошқ одамни ва бир неча минг бош қора қолларни бошига етган эди. Бундан икки йил олдин эса худди шунга ўхшаган воқеа, лекин анча кичик ҳажмда, Амерунинг Монаун қўли атрофида юз берди, 37 кишини ҳаётдан олиб кетди.

Бу воқеаларни ҳуқуқ таҳлил қилган Франциянинг Свейск университети ишчи гуруҳининг фикрича, Нюс қўлидан 250 миллион кубометр, Монаун қўлидан 9,4 миллион кубометр микдорда инсон ҳаёти учун хавфли бўлган газларни тортиб олиш керак экан. Шундай қилинмаса бундай воқеалар яна қайтарилиши мумкин.

### 62 Ёшли она

Ҳа, Италиянинг Ветербо шаҳри фуқароси Розанне Делла Корте 62 ёшида фарзандли бўлди. Бугунги кунда бу хоним энг кекса она ҳисобланади.

Розанне хонимда 17 ёшли елғиз угли Беават вафотидан сўнг жуда ҳам фарзандли бўлиш истаги туғилди. Илму фаннинг ва замонавий тиббятнинг ердами билан у яна фарзандли бўлди. Ҳозир унинг ҳаёлига 6 ойлик.

### ЖИГУЛИДАН ЭШАК

#### АФЗАЛ

Қорабоз бозорида от билан жугулининг нархи бир хил бўлиб қолди. Агарда уларнинг нархи чет эл валютасига қарғилса 200 долларга етади, тоғлиқларнинг хизматкори бўлиш эшак эса иккаласидан ҳам икки баробар арзон. Автотранспортлари бу даражада арзонлашиб кетишига, бензиннинг еттишмаслиги сабаб бўлмоқда. Тоғлиқлар учун эса, жугулидан қўра, албатта от билан эшак афзал-да.

ХОРИЖИЙ МАТЕУОТ ХАБАРЛАРИ АССОСИДА ТАЙЕРЛАНДИ

## 104 ЙИЛ ЯШАГАН «АТИРГУЛ»

Аристократлар оиласи ҳақидаги мавзунини давом эттирган ҳолда, эътиборингизга Американинг 35-президенти Жон Кеннедининг онаси Роз Кеннеди ҳақидаги ҳикоямизни ҳавола этмоқчимиз.

Роз 1890 йил 22 июлда танасида ирланд қонли жўш урган сиёсий арбоб оиласида дунёга келади. Яъни у «мехрибон Фитц» номини олган Жон Франкис Фитцджеральднинг тунгич фарзанди эди. Уларнинг оиласида шириндан-шакар 6 фарзанд туғилиб, аюнга етади» Рознинг отаси АКШ Конгрессининг аъзоси бўлиб, икки бора Бостон шаҳри мэри лавозимига сайланади. Онаси Жозефин Мэри эса уй бекаси эди. Ёшлигидан ула тиришқоқ, ҳар нарсасга қизиқувчан бўлиб ўсатган Роз отасининг мамлакат бўйлаб қиладиган сафарларида қўнчинча бира бўлади. Ҳатто қизалоқ АКШ президенти Кливленд, Маккиллар билан ҳам учрашишга муваффақ бўлади.

Балогатта етган Роз 1914 йилда севгилиси Жозеф Кеннедига турмушга чиқади. Жозеф Кеннеди бир-ҳа савдо-сотиклари ва Уолл-Стритдаги сармоялар билан шугулланади. Шунингдек, у кент иқтисодий ва сиёсий билимларга эга арбоб ҳам эди. Орадан 3 йил ўтиб уларнинг фарзанди Жон Кеннеди дунёга келади. Ҳа, тупта-тупри топдигиз, худди ма-на шу 1917 йилда АКШнинг булажақ президенти Жон Фитцджеральд Кеннеди туғилди.

Роз ўзининг бор кучини фарзандларининг тарбиясига, муқаммал билим олишига қаратганди. Умуман бир жихатдан олганда у ўзинининг уз-бек аёлларига жудам ўхшаб кетамди. Чунки 9 болани парваршиллаб, камол топтирган.

1937 йилда Розларнинг ҳаётида қувончли бир узғариш рўй берди. Яъни АКШ президенти Рузвельт Рознинг эричи Американинг Буюк Британиядаги элчиси этиб тайинлади. Бирок бу қувончли ҳол ўзоққа чўзилмади. Мартабалар поғонасида қутарилиб бораётган Жозеф Кеннеди калти сиёсий муҳит таъсирига тушиб қолади. Чунки у Буюк Британия бош вазири Невилл Чемберленни Адольф Гитлернинг тинчликка қарши сиёсатини қўллаб-қувватлашда айбонлади. Натижада унинг мавқеига путур етди. Шу вақтдан эътиборан Жозеф Кеннедининг сиёсатдаги йўқотилган нафсонияти уғиллари тимсолида ўз аксини топа бошайди.

Роз Кеннеди дунёга келганда аёллар сайлаш ва сайланиш ҳуқуқидан бутунлай маҳрум эдилар. Юридик фанлари доктори унвонини олган бу аёл ўзининг дастлабки сиёсий, ғоявий қурашларини ана шу масалага қаратади. Қонунни, ижтимоий фанларни ҳуқуқ билган Роз хотин-қизлар ҳаракатларига бош-қош бўлиб, ўз олдига қўйган мақсадига еришишга интилади. Оқибатда хотин-қизлар ил-ки бор овоз бериш ҳуқуқини қўлга киритдилар. Шунингдек, инсоний ҳуқуқлари камситилган қора танли аҳо-

лининг манфаатларини ҳимоя қилишда ҳам Роз Кеннеди алоҳида ўрин тутди. 1965 йилда бу борадаги курашларнинг самараси кўриниб, қора танли аҳоли ҳам сайлаш ва сайланиш ҳуқуқини қўлга киритди.

Роз Кеннеди мамлакатда диний қадриятларни тиклашда, уларни сақлаб қолишда ҳам муҳим ишларни амалга оширди. Ҳатто унинг ўғли Жон биринчи президент-католик эди. Эсингизда бўлса, Жон Кеннеди 1960 йил ноябрда, 43 ёшида Американинг энг ёш президенти бўлганди. Американа айтганда ўлгининг президентлиқка сайланиши она ҳаётидаги энг ерқин «триумф» бўлди (триумф — байрам; галаба). Афсуски орадан роп-роса минг кун ўтиб Жон Кеннеди қотиллар қўлида қурбон бўлди. Бутун америкаликлар миллатпарвар президент учун мотам тутса, она жигарғушасининг жасади устидан қон йиғлди. Пешонага битилган шум қисмат бунга ҳам шўрлик онанинг қалбини ярабди улурганди. Агар онанинг умр дафтариини варақлайдиган бўлсак, гам-аламдан қолган беҳисоб изларни кузатиш мумкин. Масалан, 1944 йилда унинг катта угли Жозеф Кеннеди фокиални равишда ҳалок бўлди. Унинг самолёти Англия осмонидан уриб туширилган. 1948 йилда эса қиз Катлин авиаҳалокатга учрайди. Катта қизи Размири Кеннеди бўлса тўғма ақлий заиф бўлиб, клиникалардан бо-ши чўқмай, тирик мурдага айланган-ди. Хуллас шум тақдир Кеннедилар оиласидан қаттиқ ўч оларди. 1968 йил июндаги сайлов компанияси даврида Демократик партиядан президентликка номзоди қўйилган сенатор Роберт Кеннеди ўлдирилди. Орадан бир йил ўтиб Роз Кеннедининг эри

### ДЎСТИНГИН БАХТЛИ КЎРМАК, ЎЗИ БИР БАХТ

#### БОШ МУҲАРРИР:

Абдукарим РАҲИМБЕРДИ

Муассислар: Ўзбекистон Республикаси

болалар жамғармаси ва «Соғлом

авлод учун» Халқаро хайрия

жамғармаси.

#### МАНЗИЛИМИЗ:

700078, Мустақиллик  
майdonи, 5-бино.

Телефон: 39-43-95

Алижон САФАРОВ

навбатчилик қилди

Обуна индекси - 64654

Рўйхатга олиш № 33

Буюртма 0-0170. 23566 нусхада чоп

этилди. Офсет усулида босилди.

Формати А-3, ҳажми 2 босма табоқ.